This article from Res Publica is published by Eleven international publishing and made available to anonieme bezoeker

Het effect van gemeentegrootte en lokale mandaten op het electorale succes van Belgische/Vlaamse verkiezingskandidaten: een multilevelanalyse

Gert-Jan Put en Bart Maddens

EEN SAMENVATTING VAN

Put, G.J. & Maddens, B. (2015). The Effect of Municipality Size and Local Office on the Electoral Success of Belgian/Flemish Election Candidates: A Multilevel Analysis. *Government and Opposition, 50*(4), 607-629.

De lokale verankering van kandidaten speelt een belangrijke rol bij het verwerven van persoonlijke voorkeurstemmen voor parlementsverkiezingen. In eerder empirisch onderzoek werd die lokale verankering gemeten door het al dan niet bekleden van een lokaal politiek mandaat: is de kandidaat gemeenteraadslid, schepen of burgemeester? In dit artikel onderzoeken we of het electoraal effect van lokale mandaten ook beïnvloed wordt door de grootte van de gemeente van de kandidaat.

Op deze manier levert dit onderzoek een bijdrage aan de uitgebreide literatuur over de impact van lokale verankering op politieke carrières. Politicologen zijn het er immers al geruime tijd over eens dat het bezitten van *local roots* een grote impact heeft op drie cruciale dimensies van de politieke carrière: het kandidatenselectieproces binnen politieke partijen, het gedrag van parlementsleden en het individuele succes van kandidaten bij parlementsverkiezingen. Ten eerste geven partij-elites tijdens de lijstvorming vaak de voorkeur aan kandidaten die lokaal verankerd zijn. Het uitgesproken lokale profiel van een kandidaat garandeert dat de partij een aantrekkelijke score zal behalen in en rondom zijn of haar thuisbasis. Ten tweede blijken parlementsleden met een sterke lokale verankering hun parlementaire initiatieven meer te richten

This article from Res Publica is published by Eleven international publishing and made available to anonieme bezoeker

op het tevreden stellen van de lokale achterban. Ten slotte levert eerder onderzoek overtuigend bewijs dat lokaal verankerde kandidaten genieten van een stevige electorale bonus wat betreft het aantal voorkeurstemmen bij parlementsverkiezingen.

Voor deze laatste vaststelling is de achterliggende theoretische verklaring, dat lokale verankering een schoolvoorbeeld is van een Personal Vote Earning Attribute (PVEA). Dit concept verwijst naar de individuele eigenschappen van politici die hen bijkomende persoonlijke voorkeurstemmen kunnen opleveren. Kiezers gebruiken deze eigenschappen om hun beslissingsproces bij verkiezingen te vereenvoudigen. Idealiter informeren kiezers zich grondig over de ideologische en programmatorische verschillen tussen partijen en kandidaten, maar omdat dit veel tijd in beslag neemt, zullen kiezers geneigd zijn hun beslissing op basis van eenvoudig beschikbare informatie te baseren. De PVEA geeft hen daartoe de mogelijkheid: verkiezingskandidaten met een sterke lokale verankering hebben immers al bewezen goed op de hoogte te zijn van de politieke wensen en verzuchtingen van hun plaatselijke achterban. Bijgevolg worden deze kandidaten ingeschat als een betrouwbare keuze bij nationale parlementsverkiezingen.

De vraag is echter of het electorale effect van een lokaal mandaat niet sterk afhangt van de grootte van de gemeente van de kandidaat. We verwachten dat naarmate het bevolkingsaandeel van de gemeente waarin de kandidaat een lokaal mandaat uitoefent toeneemt, de electorale bonus in termen van voorkeurstemmen groter zal worden. Deze hypothese is gebaseerd op twee argumenten: ten eerste leidt het bekleden van een lokaal politiek mandaat in een grotere gemeente of stad tot een groter lokaal netwerk in de kieskring dan in kleine gemeenten, zowel in termen van partijmilitanten als electorale achterban. Ten tweede ligt het electorale appeal van lokale mandatarissen uit een grote stad een stuk hoger, eenvoudigweg omdat zij een relatief grote groep kiezers uit de kieskring aanspreken met hun lokale achtergrond.

We testen deze hypothese op basis van data betreffende de Vlaamse kandidaten bij de Belgische verkiezingen voor de Kamer van Volksvertegenwoordigers en de regionale verkiezingen voor het Vlaams Parlement tussen 2003 en 2010. Om deze hypothese te testen, voeren we een multilevelanalyse uit op een dataset van 5.540 verkiezingskandidaten van 179 verschillende kandidatenlijsten. Deze data hebben een geneste structuur: in het Belgische kiessysteem maakt iedere kandidaat samen met andere kandidaten deel uit van één specifieke partijlijst. Een partijlijst heeft zelf bepaalde kenmerken die het aantal voorkeurstemmen van al de kandidaten van de partij beïnvloeden, zoals het stemmenpercentage in de kieskring. Toch bevindt het gros van de verklarende variabelen uit het multilevelmodel zich op het individuele niveau van de kandidaat. De centrale onafhankelijke variabelen in dit onderzoek zijn het bekleden van een lokaal mandaat en de gemeentegrootte. De resultaten tonen dat het burgemeesterschap het enige lokale mandaat is dat, ongeacht de gemeentegrootte, altijd significant meer voorkeurstemmen oplevert. Indien we echter kijken naar de interactie tussen lokale

This article from Res Publica is published by Eleven international publishing and made available to anonieme bezoeker

mandaten en gemeentegrootte, blijken de drie lokale mandaten allemaal een effect te hebben. Bijgevolg geniet een burgemeester uit een grote stad van een bijkomende stemmenbonus bovenop het hoofdeffect van zijn mandaat en halen schepenen en gemeenteraadsleden uit grote steden een significant hoger aantal voorkeurstemmen dankzij hun lokaal mandaat.

Samengevat levert vooral het bekleden van een lokaal mandaat in grotere gemeenten en steden een niet te onderschatten electoraal voordeel op in termen van voorkeurstemmen. Deze conclusie lijkt op het eerste gezicht minder belangrijk in een kiessysteem met semi-open of flexibele lijsten zoals in de Belgische case, waar vooral de lijstvolgorde en niet zozeer de voorkeurstemmen van doorslaggevend belang zijn bij het binnenhalen van een zetel. Toch wijst recent onderzoek naar dit type kiessystemen uit dat partijen sterk scorende kandidaten belonen met een meer aantrekkelijke plaats op de lijst in de daaropvolgende verkiezingen (Crisp *et al.*, 2013). Op die manier moedigen de resultaten van dit onderzoek ambitieuze politici aan hun carrières aan te vatten met een lokaal mandaat, bij voorkeur in een grotere gemeente, en met het daar vergaarde electoraal kapitaal op te klimmen naar een verkiesbare plaats voor de parlementsverkiezingen.

Bibliografie

Crisp, B., Olivella, S., Malecki, M. & Sher, M. (2013). Vote-Earning Strategies in Flexible List Systems: Seats at the Price of Unity. *Electoral Studies*, *32*(4), 658-669.